

Geheime gelovigen

**Anne van der Bijl
en Al Janssen**

**GEHEIME
GELOVIGEN**

ark media

ISBN 978 90 338 1867 7

NUR 707

GEHEIME GELOVIGEN

© 2008 Ark Media

Donauweg 4, 1043 AJ Amsterdam.

www.arkmedia.nl

Geschreven door Anne van der Bijl en Al Janssen

Vertaald door Bep Fontijn-Donatz

Foto omslag:

Originally published in English under the title *Secret Believers. What happens when Muslims turn to Christ?* Copyright © 2007 by Open Doors International. © 2007 by Al Janssen and Anne van der Bijl.

De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan *De Nieuwe Bijbelvertaling*, © Nederlands Bijbelgenootschap 2004, tenzij anders vermeld.

De koranteksten in deze uitgave zijn met toestemming overgenomen uit de Nederlandse vertaling van de Koran door prof.dr. Leemhuis, Houten: Unieboek. 2007, © 2007 Prof.dr. Leemhuis. Te vinden op de website <http://bijbelenkoran.nl>.

Niets in deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Voorwoord	De goede jihad	7
Deel 1	Geheime gelovigen	11
Deel 2	Hoe moeten we reageren?	285
Bijlage	Een brief van de Afghaanse vervolgde kerk in Christus	337
Noten		343
Bibliografie		345
Over Open Doors		349

Voorwoord

De goede jihad

De goede jihad. Het lijkt een tegenstrijdigheid, totdat je in je Bijbel 2 Timoteüs 4:7 leest, waar Paulus zegt: ‘Maar ik heb de goede strijd gestreden...’ In de Arabische vertaling van de Bijbel wordt ‘de goede strijd’ vertaald met ‘de goede jihad’.

We zijn in een gevecht verwickeld. Het is zelfs een oorlog. Daarbij draait het om de uitdaging van de islam. Er zijn miljoenen moslims in Europa en Noord-Amerika komen wonen, en we moeten toegeven dat er in ieder geval een aantal van hen het Westen haten. We zien het bewijs: 11 september 2001, de nachtclub op Bali, de trein-aanslag in Madrid, de metroaanslagen in Londen, Iran, Irak. Er zijn duizenden mensen omgekomen en extremistische groeperingen zoals Al Qaida verzekeren ons dat er meer aanslagen zullen volgen.

Maar deze strijd is anders dan op het eerste gezicht lijkt. Het is niet de strijd waarover de apostel Paulus het heeft met Timoteüs. Integendeel, deze gebeurtenissen zijn een afspiegeling van een geestelijke strijd, een onzichtbaar conflict. Hoe moeten we daar als christenen op reageren? Met geweren en bombardementen? Is dat werkelijk de enige keuze die we hebben? Het is zeker dat we een geestelijke strijd op zo’n manier niet gaan winnen. Deze benadering is er een van reactie, van verdediging. Het wordt tijd dat christenen in de aanval gaan.

Maar hoe moeten we dan een goede geestelijke jihad voeren? Laten we voor het antwoord op deze vraag eens naar een groep christenen kijken die onder islamitische overheersing leven. Er is een kerk in de islamitische wereld, in landen als Iran, Irak, Indonesië, Pakistan, Egypte en de landen van het Midden-Oosten en Centraal-Azië. In sommige landen is de kerk ondergronds en kan ze nauwelijks het

hoofd boven water houden. In andere gevallen bestaat er al een kerk sinds de allereerste pinksterdag. Deze gemeenten hebben de opkomst en groei van de islam meegemaakt. Ze hebben vaak enorm veel lijden te doorstaan. Als wij willen weten wat er wellicht in Europa en Noord-Amerika staat te gebeuren, moeten we goed naar deze kerken kijken. We kunnen van hun successen en mislukkingen leren.

Maar hoe vertellen we dit verhaal? We willen deze bijzondere mensen ontmoeten, maar als we hun naam en verblijfplaats bekendmaken, zetten we het leven van deze mensen en hun gemeenten op het spel. Ze hebben ons echter verteld dat ze wel willen dat hun levensverhaal naar buiten gebracht wordt. We hebben daarom voor een nogal ongewone methode gekozen. Deel 1 van dit boek (dat er ongeveer vijfentachtig procent van beslaat) is in verhalende vorm. Alles wat u leest is echter naar waarheid. Het is geen fantasie, hoewel we in bepaalde situaties wel wat leemtes hebben opgevuld met hulp van vrienden die in de moslimwereld wonen en werken.

U zult merken dat het verhaal zich afspeelt in een niet met name genoemd land in het Midden-Oosten. De namen van de hoofdpersonen zijn, met uitzondering van die van Anne van der Bijl, verzonnen. En in veel gevallen is wat over een van de hoofdpersonen verteld wordt gebaseerd op de gegevens van meerdere echte personen. Op deze manier hopen we onze vrienden te beschermen maar kunnen we toch de echte wereld binnentreden waarin onze broeders en zusters leven. Ik (Anne van der Bijl) speel zelf een rol in het verhaal, al is mijn rol niet erg belangrijk. Het is mijn taak om de kerk in dit moslimland op alle mogelijke manieren te bemoedigen en helpen. Maar dit verhaal draait niet om mij en daarom treed ik op de achtergrond en verwijs naar mezelf in de derde persoon, terwijl ik mijn vrienden de centrale plaats laat innemen.

Aan het eind van dit boek zullen we wat ideeën naar voren brengen over hoe we op dit verhaal kunnen reageren. Wij in het Westen moeten een cruciale rol spelen in de goede strijd, en we willen u een

Geheime gelovigen

strategie voorleggen hoe we op de uitdaging in kunnen gaan waarvoor de islam ons plaatst.

Maar laten we eerst eens wat geweldige mensen aan u voorstellen. Reis met ons mee naar een typisch Arabisch stadje, genaamd Soek al-Gamies. Daar zullen we Achmed tegenkomen, een moslim die voor een belangrijk besluit staat dat zijn leven totaal zal veranderen. Ook ontmoeten we Aboena Alexander, de priester van de plaatselijke Sint Marcuskerk, die voor zijn gemeente probeert te zorgen te midden van een vijandige moslimsamenleving. Daarna zullen we Boetros tegenkomen, die zijn opleiding aan het afronden is in Engeland en nu moet beslissen of hij in Engeland blijft of weer naar huis terugkeert. Later zult u Nadira ontmoeten, Boetros' vrouw; verder Moestafa, die een belangrijke rol speelt in de plaatselijke afdelingen van een fundamentalistische Moslim Broederschap; Hassan, een van Achmeds beste vrienden, Salima, een jonge vrouw die iets geweldigs ontdekt op de satelliettelevisie; Kariem, een hooggeplaatste regeringsmedewerker; en Layla, een christelijk meisje van wie een oom zich tot de islam bekeerd heeft.

Ga er nu gemakkelijk voor zitten en stap hun verhaal binnen. Daarna komen wij weer aan het woord om samen met u te bepalen wat we hiermee kunnen doen.

Deel 1

Geheime gelovigen

Hoofdstuk 1

Ergens in het Midden-Oosten

Het was zondagmorgen in het stadje Soek al-Gamies en Achmed zat te dubben over het ondenkbare. De slungelige tiener ijsbeerde door zijn kamer terwijl hij afwoog of hij het risico durfde nemen. Hij las wat er op de poster boven zijn bed stond, ook al kende hij de woorden uit zijn hoofd:

Allah is ons doel.

De boodschapper is onze leider.

De Koran is onze wet.

De jihad is onze weg.

Sterven op Allahs weg is onze grootste hoop.

Bij die laatste regel moest Achmed onwillekeurig huiveren. Hij had de afgelopen nacht weer een nachtmerrie gehad, waarin hij in een kuil vol met allerlei slangen zat. Ze kronkelden zich om hem heen en haalden naar hem uit met hun angstaanjagende tanden. Badend in het zweet werd hij wakker en dacht weer aan de eeuwige straf die Allah ieder zou geven die zich niet trouw aan de plichten van de islam hield. De dromen waren elke keer weer anders. Soms voelde hij hoe zijn huid door vlammen verschroeid werd. Andere keren werd hij aan zijn haren opgehangen terwijl zijn vel van zijn lichaam gestroopt werd. Dit was de angstaanjagende boodschap van de islam die onderwezen werd door de afdeling van de Moslim Broederschap die bij hem thuis bij elkaar kwam. Ja, Allah was wel barmhartig, maar hij was ook een god van gruwel en angst die ongelovigen maar al te graag martelde. En volgens de leer was elke christen een *kafir*, een ongelovige. Zijn enige hoop om aan de verschrikkingen van de

hel te ontsnappen was een voorbeeldig leven als moslim. Of om tijdens de jihad te sterven.

Toen ging Zeki naar de universiteit en al gauw schreef hij Achmed terug en stelde hem onbeschaamde vragen die de fundamentele zaken van hun religie in twijfel trokken. Achmed en Zeki waren al hun hele leven bevriend. De twee jongens hadden samen de moskee bezocht en luisterden elke vrijdag naar de vurige preken van hun imam. Ze hadden ook samen de plaatselijke christelijke school bezocht – hun vaders waren het erover eens dat daar het beste onderwijs beschikbaar was voor hun zoons. Het geloof nam een belangrijk deel van het onderwijs in. Elke leerling bestudeerde elke dag zijn eigen godsdienst. De christenen hadden in het ene lokaal les van Aboena Alexander, een plaatselijke priester. De moslims zaten in een ander lokaal en kregen daar les van iemand die net was afgestudeerd aan de belangrijkste islamitische universiteit van de hoofdstad. Achmed moest toegeven dat hij, hoewel hij naar een christelijke school was geweest, nooit echt met hen over hun geloof gepraat had, behalve dan op een spottende manier als hij samen met Zeki en hun vriend Hassan probeerde om de christelijke leerlingen tot de islam te bekeren.

En nu stelde zijn vriend het ondenkbare voor. Misschien zat er toch wel iets in, in dat christendom. Zeki had een *Indjiel*, het christelijke evangelie, te pakken gekregen en las in het geheim over *Isa* (Jezus). Niet dat ze Jezus niet kenden, er werd immers veel naar Hem verwezen in de Koran. Maar in de christelijke Bijbel werd wel een heel ander portret geschilderd van deze profeet.

Achmed haalde de verkreukelde brief uit zijn zak en las Zeki's schokkende woorden nog eens over: 'Isa is de geweldigste man die ooit geleefd heeft. Ik kan niet anders en moet Hem wel met onze profeet, vrede zij hem, vergelijken. Verder zeg ik niets. Zorg dat je een Indjiel te pakken krijgt en lees het zelf maar. We praten er wel over als ik met de vakantie thuis ben.'

Achmed stopte de brief weer in zijn zak en dacht opnieuw na over de keuze die voor hem lag. De dromen werden steeds erger. Als er ook

maar een kans was dat de kerk hem antwoorden kon geven, was dat het risico waard. Maar hij moest wel voorzichtig zijn. Niemand van zijn familie mocht het weten. Snel liep hij door de huiskamer naar buiten, waar zijn brommer bij de voordeur stond. Hij startte hem met zijn voet en schoot de onverharde straat uit, een stofwolk achter zich latend, in de richting van de geasfalteerde hoofdstraat door de stad. Hij laveerde tussen het spitsverkeer van de ochtend door, langs ezelwagens, vrachtwagens op weg naar de hoofdstad, en overvolle personenbusjes die voor het plaatselijke openbaar vervoer zorgden. Onderweg kwam hij langs rijen winkeltjes, verschillende moskeeën en een levendige boerenmarkt – de *soek* waar het stadje zijn naam aan te danken had – totdat hij aan de rand van de stad kwam bij een lemen kerkgebouw dat naar de apostel Marcus genoemd was. Achmed zag een aantal mensen op de deur af lopen waar Aboena Alexander, in een zwarte pij met een eenvoudig houten kruisje om zijn nek, de gelovigen welkom heette.

Achmed parkeerde zijn brommer bij het schoolhek aan de overkant van de straat. Hij voelde zich plotseling onzeker worden. En als hij nu eens door iemand herkend werd? Hoe kon hij aan zijn vader uitleggen waarom hij hiernaartoe gekomen was? Hij keek om zich heen maar herkende niemand. Hij stak de straat over en liep weer terug naar de kerk. Hij zou snel de treden van de stoep nemen en helemaal achterin gaan zitten.

Maar de priester zag hem aankomen en er verscheen een bezorgde blik op zijn gezicht. ‘Jou ken ik,’ zei vader Alexander toen hij de jongen tegenhield. ‘Van de school, toch?’

Achmed knikte.

‘Wat een verrassing om jou hier te zien. Waarom ben je naar de Marcuskerk gekomen?’

‘Ik wilde gewoon eens kijken. Ik zal me heel rustig houden, dat beloof ik.’

Vader Alexander lachte wat nerveus en zei: ‘Nee, dat is geen goed idee. Draai je om en ga maar weer terug naar huis. Deze kerk is

Geheime gelovigen

voor christenen bedoeld. Als jij God wilt aanbidden, moet je maar naar de moskee gaan.'

De jongen schrok van die woorden. Hij had er niet bij stilgestaan dat de kerk niet blij met zijn bezoek zou zijn. Hakkelend probeerde hij uit te leggen: 'Ik wil gewoon te weten komen wat jullie geloven.'

'Het spijt me. Dit is niet de juiste tijd en plaats.' De stem van de priester klonk streng. Hij zou Achmed duidelijk niet in het gebouw toelaten.

'Kan ik dan in ieder geval misschien een Indjiel lenen?'

'Waarom wil je de Indjiel? Je hebt toch de Koran. Ga nu maar. De dienst gaat zo beginnen en niemand moet jou hier zien.'

Achmed wilde bezwaar maken maar zag toen dat verschillende kerkgangers stil waren blijven staan om dat vreemde tafereel in zich op te nemen. Hij kon nu beslist niet ongemerkt meer de kerk binnen glippen. Als hij nog langer wachtte, zou iemand het misschien aan zijn vader vertellen. Hij draaide zich om en stak snel de straat over naar zijn brommer.

Waarom wilde deze moslimjongen toch naar de kerk? Aboena Alexander wreef over zijn baard. Verbaasd keek hij de jongen na die op zijn brommer sprong en weg stooft. De priester keek met bijna toegeknepen ogen tegen het heldere zonlicht in dat weerkaatst werd op het zand van de weg. Een trage ezel trok een kar met daarop een boer langs de kerk de stad uit en door de akkers tussen Soek al-Gamies en het dorp drie kilometer verderop. In de kerk zaten ongeveer vijftig gelovigen te wachten totdat vader Alexander met de dienst zou beginnen.

Niet dat de priester een hekel aan moslims had. Hij deed altijd z'n best om een goede buur te zijn, zelfs nadat er pal naast de Marcuskerk een nieuwe moskee was gebouwd. Soms werden de luidspreekers daarvan zo hard gezet dat zijn eigen diensten bijna niet meer te volgen waren. Hij onderhield vriendschappelijke relaties met ver-

schillende imams. Elk jaar wenste hij hen een gelukkig *Eid al-Fitr*, het Suikerfeest aan het eind van de Ramadan, en sommigen van hen wensten hem een gelukkig kerstfeest. Rond Pasen herinnerden de imams hem eraan dat Jezus volgens de moslims niet aan het kruis was gestorven, maar dat hij eenvoudigweg door God was weggenomen. Hij voelde zich niet in staat om het christelijk geloof tegen dergelijke aanvallen te verdedigen.

Het was niet gemakkelijk om met twee geloofsgroepen in dezelfde stad te wonen. Nog geen tien procent van de vijftienzeventigduizend inwoners van de stad noemde zichzelf christen, en dat was meer dan in de meeste andere steden. In dit land had iedereen officieel het recht om zelf zijn geloof te kiezen. Maar in de Koran stond dat iedereen die zich van de islam afkeerde een afvallige was, en afvalligen moesten gedood worden. Bovendien werd er actief voor de sharia, de moslimwet, gepleit door de plaatselijke afdeling van de Moslim Broederschap. Deze wet was in de ogen van toegewijde moslims veel beter dan welk ander rechtssysteem ook. Moslimfundamentalisten begonnen zelfs problemen te veroorzaken binnen zijn kerk. Een van zijn leden, een juwelier en degene die het meeste bijdroeg aan de kerkkas, was in zijn zaak overvallen door een aantal van deze jongemannen. De plaatselijke politie had er niets aan gedaan. In kleinere dorpen en steden was de druk zelfs nog groter. De extremisten hadden een kerk in brand gestoken in een van de dorpjes in de buurt.

Dus waarom zou hij dan een moslim in zijn kerk moeten toelaten? Het zou de rust binnen zijn kleine kudde alleen maar verstoren. Als priester was hij verantwoordelijk voor de mensen in zijn gemeente. Hij moest hen tegen de wolven beschermen, en neem maar aan, sommige van de moslims in zijn wijk waren wolven. Hoewel er binnen de stad een fragiele wapenstilstand heerste, hadden de moslims de christenen in het verleden soms wel eens proberen te misleiden en te verslinden. Zelfs nu nog werden er aanlokkelijke voorstellen gedaan aan leden van zijn gemeente om zich tot de islam te bekeren. Ooit, eeuwen geleden, was de kerk sterk geweest. In de menigte

Geheime gelovigen

die op de eerste pinksterdag naar Petrus' toespraak had geluisterd, bevonden zich ook Arabieren. Kort daarna werd de kerk gesticht in de Arabische wereld. Het christendom had zich verspreid en was de belangrijkste godsdienst geweest in de regio tot de opkomst van de islam in de zevende eeuw. Al snel hadden de legers van de islam het gebied in handen gekregen en zij dwongen de christenen om zich te bekeren. Veertienhonderd jaar lang hadden degenen die zich niet tot de islam bekeerden te lijden onder de regels van die godsdienst. Volgens het principe van het *dhimmi*-schap mochten er wel christenen zijn, maar ze moesten extra belastingen betalen en ze waren tweederangsburgers.

'We moeten voorzichtig zijn en niet vergeten dat sommige moslims ons in het verleden voor de gek hebben gehouden,' had Aboena Alexander de leiders van zijn gemeente in herinnering gebracht. 'Ze deden net of ze zich bekeerd hadden, alleen om onze dochters te verleiden, met hen te trouwen en vervolgens weer terug te keren tot de islam.' Jonge moslimmannen hadden net gedaan of ze op zoek waren naar de waarheid maar in werkelijkheid kwamen ze om naar meisjes met blote benen en onbedekt hoofd te kijken. Nee, hij kon de vervolgers toch niet in zijn kerk toelaten, alleen om naar de vrouwen te gluren.

Terwijl de priester zichzelf voorhield dat hij zijn kudde moest beschermen, kwam er ook een schuldgevoel in hem op. Hij wist dat God *iedereen* uitnodigde om tot Hem te komen en gered te worden. Maar zeg nu zelf, hoe is het mogelijk dat moslims gered worden? Zijn er wel christenen die willen dat ze gered worden? Ze verdienden toch Gods oordeel? Als hij deze jongen had binnengelaten zou de hele kerk gevaar gelopen hebben. De geheime politie zou hem dan komen ondervragen. Ze zouden de kerk zelfs voorgoed kunnen laten sluiten. Dat risico kon hij niet nemen. Dat zou de jongen toch wel begrijpen? Hij had de priester niet zo voor het blok moeten stellen. Vanuit de kerk riepen de klokken Aboena Alexander naar binnen om de kerkdienst te beginnen.